

personer synes en riktpunkt för bedömningen kunna vara, om skadeståndet skulle komma att belasta den skadeståndsskyldiges ekonomi i sådan grad att hans standard däri- genom skulle komma att avsevärt understiga en genomsnittsfamiljs. Måste han för att betala skadeståndet inskränka sin och sina anhörigas livsföring väsentligt mer än vad en genomsnittsfamilj måste göra för att kunna skaffa sig något utöver det vanliga, torde skadeståndet normalt få anses oskäligt betungande. Man får här också beakta risken att den skadeståndsskyldige helt ger upp sina försök att infria skadeståndsskulden, om han ådöms fullt skadestånd.

Har den ansvarige förmögenhet som förslar till att betala skadeståndet, bör jämkning som regel inte kunna ske. Undantag kan dock tänkas i något fall, exempelvis när förmögenheten består i ett mindre sparkapital som han behöver för sin försörjning vid förestående pensionering. Vidare kan det anses oskäligt att tvinga den ansvarige att sälja ett ordinärt egnahem eller en gård som han sedan länge har bebott och brukat. Däremot får det normalt inte anses oskäligt att den ansvarige får avstå från fritidshus eller annan fastighet där han inte har sin årsbostad. Under remissbehandling har inväntats att man med detta synsätt lägger en alltför tung börda på den skadeståndsskyldige. Med anledning herav vill jag erinra om att jämningsregeln bara är till för att hindra klart obilliga resultat för den skadeståndsskyldige, inte för att – på den skadelidandes bekostnad – förhindra att han åläggs skadestånd som kan bli kännbara för honom.

Som jag har nämnt i den allmänna motiveringen är även *den skadelidandes ekonomiska förhållanden* av betydelse för frågan om jämkning skall ske. Om skadeståndet är av väsentlig betydelse för den skadelidandes försörjning eller om han annars är i särskilt behov av att få ut skadeståndet, kan detta utgöra ett skäl mot jämkning. Inte ens en långtgående jämkning kan dock anses obillig mot den skadelidande när skadeförsäkring täcker skadan, vare sig ersättningskravet framställs av den skadelidande själv eller regressvis av försäkringsbolaget.

I fall då den skadelidande inte har skadeförsäkring får prövningen bero av skadans storlek och karaktär. En enskild person torde vanligen ha lättare att bära en egendomsska-

da än en personskada. Givetvis blir förhållandet dock ett annat om förlusten vid personskada helt eller delvis kompenseras genom sådan förmån från personförsäkring som inte skall avräknas från skadeståndet enligt 5 kap. 3 §. Även förmån som har avräknats från skadeståndet kan indirekt få betydelse i detta sammanhang, eftersom den skadelidandes försörjning många gånger kan komma att tryggas genom sådan förmån och han därmed får mindre behov av det skadestånd som blir kvar efter avräkningen.

Under visse förhållanden kan det tänkas gå ut över den skadelidande att han inte har skyddat sig genom sådan försäkring som är sedvanlig i hans förhållanden. I varje fall brandförsäkring på byggnader får anses ha så stor frekvens att det bör kunna återopas till den skadelidandes nackdel, om han medvetet underlåtit att hålla sådan försäkring. Ett liknande resonemang kan bli aktuellt t. ex. om ett åkeriföretag avsiktligt underlåter att hålla sina lastbilar försäkrade eller om en privatperson inte försäkrar en konstsamling eller en dyrbar motorbåt. Att den skadelidande uppenbarligen på grund av ett förbiseende eller misstag försummat att förnya försäkringen bör däremot inte minska hans rätt till ersättning.

I sammanhanget bör man också beakta om den skadelidande har möjlighet att rikta krav mot annan som också är ansvarig för skadan och kan antas vara i stånd att ersätta denna.

Också *graden av den ansvariges skuld* bör i viss mån kunna få betydelse vid bedömningen om skadeståndet skall jämkas. Som kommittén har framhållit är det tänkbart att denna faktor åtminstone i gränsfall kan bli avgörande. Även med bortseende från vad förut har anförts om skyldighet för företagare att hålla ansvarsförsäkring kan jämkning självfallet inte komma i fråga, om en företagare vållar olycksfall genom att hålla skyddsanordningarna i sin verksamhet i ett skick som väsentligt underskrider normal standard. Vad som särskilt får betydelse vid skälighetsbedömningen är om den ansvarige på detta sätt medvetet har tagit en risk. Jämningsregeln är i allmänhet inte avsedd för sådana fall.

Som jag har nämnt i den allmänna motiveringen behöver jämkning inte vara utesluten ens vid skada i samband med uppsåtliga brott, om i övrigt starka skäl talar för att lin-